

Verslag bijeenkomsten ‘Vorming één Omgevingsdienst in Utrecht’

Wanneer	17 en 18 juni 2024 van 18.15 tot 19.45
Doelgroep	Raadsleden van de 26 Utrechtse gemeenten en statenleden van de provincie
Aanwezig	51 raads- en statenleden, afgevaardigden Stuurgroep, leden van het programmateam
Vervolg	Aandachtspunten van de aanwezigen worden meegenomen bij het besluit klaar maken van de documenten (richtingsplan, rudimentaire begroting, gemeenschappelijke regeling en besproken in de stuurgroep
Bijlage	Presentatie Achtergrond en documentatie fusietraject: odru.nl/odru-rud-routekaart/

Introductie

Dagvoorzitter Vera Dalm opent de bijeenkomst en geeft het doel van de avond weer: raads- en statenleden informeren over hun rol bij de voorgenomen fusie van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) en Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) en ophalen wat raads- en statenleden nodige hebben om deze rol goed in te kunnen vullen. Tevens het informeren van de raads- en statenleden over de voortgang van fase 1 van het programma ‘Vorming één omgevingsdienst in Utrecht’.

Welkom

Wouter Catsburg (wethouder gemeente Zeist) op 17 juni en Gerrit Spelt (wethouder in Lopik en voorzitter van de RUD Utrecht) op 18 juni jl, beiden lid van de stuurgroep van het programma heten de aanwezigen van harte welkom.

Beiden benadrukken dat bij deze fusie de ene dienst de andere niet overneemt, maar dat er aan één nieuwe organisatie wordt gebouwd: de omgevingsdienst van de toekomst in Utrecht. In deze fase (richten) gaat het over hoe deze dienst eruit gaat zien. Het programmateam heeft hiervoor al veel bestuurders en regievoerders geconsulteerd over de uitgangspunten voor de nieuwe dienst. Vanavond willen we u informeren over uw rol in dit traject en horen we graag wat u belangrijk vindt, zodat we daar rekening mee kunnen houden.

Landelijke context fusie

Vera Dalm was één van de leden van de commissie Van Aartsen, die in opdracht van de staatssecretaris in 2021 het rapport ‘[Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur](#)’ uitbracht. Hierin werd de effectiviteit van het VTH-stelsel onderzocht met als conclusie: er wordt onnodig veel milieuschade veroorzaakt omdat het stelsel niet functioneert. In het Interbestuurlijke programma verbetering VTH-stelsel (IBP) worden aanbevelingen uit het rapport uitgevoerd. Bij deze korte terugblik laat Vera Dalm de kaart van Nederland met de huidige

omgevingsdiensten zien. Utrecht viel de commissie van Aartsen destijds al op, doordat er niet perse een logische (geografische) verdeling van gemeenten is tussen de ODRU en de RUD Utrecht.

Voortgang programma

Programmamanager Eva Hillen/George Postma deelt de voortgang van de verschillende projecten binnen het programma. De hierbij gebruikte presentatie is bijgevoegd. Zij gaven daarbij de volgende toelichting: Het ontwikkelen van een nieuwe omgevingsdienst is een langlopend proces. De planning is dat de nieuwe organisatie start op 1 januari 2026 en zelfs dan moet er nu stevig worden doorgewerkt om een goede start te kunnen maken op die datum en tegelijkertijd de continuïteit en de kwaliteit van de dienstverlening te borgen. In dat proces gaan we nu naar de afronding van fase 1 'Richten'. Hierin worden bestuurlijke richtinggevendende uitspraken vastgelegd die als leidraad en kader dienen voor de ontwikkeling van de nieuwe dienst. Onderdelen daarvan zijn: een richtingsplan met uitgangspunten voor de nieuwe dienst, een nieuwe gemeenschappelijke regeling, een analyse van de betaalbaarheid (rudimentaire begroting) en een routekaart voor fase 2 'Inrichten'. Hiermee leggen we de fundering voor de nieuwe omgevingsdienst. Het programmateam werkt toe naar besluitvorming in de gezamenlijke AB vergadering van ODRU en RUD Utrecht op 17 oktober.

Daarna moet er nog besluitvorming plaatsvinden bij de verschillende deelnemers van de omgevingsdiensten. In twee ronden hebben de gemeenteraden en de provinciale staten een rol bij de besluitvorming over de gemeenschappelijke regeling. In deze sessie gaan we in op de uitgangspunten voor de nieuwe omgevingsdienst die relevant zijn voor raads- en statenleden en geven we uitleg over de besluitvorming over de gemeenschappelijke regeling en de rol van de gemeenteraden en provinciale staten daarbij.

In dit verslag zijn de vragen en opmerkingen van de aanwezige raads- en statenleden opgenomen (cursief) en de reactie hierop.

Vragen en opmerkingen betreffende de voortgang

Wat bedoel je met 'de fundering leggen'?

Bestuurlijke koers klaarzetten als basis om op voort te bouwen bij 'inrichten'. Hiervoor is o.a. een aantal bijeenkomsten georganiseerd met: raadsleden, regievoerders, klankbordgroepen per project en voor het programma als geheel, medewerkers en bestuurders.

Wat wordt voor de vorming van één OD gedaan aan uniforme werkprocessen?

Deze worden uitgewerkt in fase 2 (inrichten). Op de werkvloer wordt intussen al steeds meer samen opgetrokken en afgestemd. Dit alles is gericht om het neerzetten van een efficiënte organisatie voor de uitvoering van de taken voor uw gemeente en de provincie.

Uitgangspunten nieuwe Omgevingsdienst

Projectleider Danielle Verkade (richtingsplan) licht een aantal uitgangspunten en de missie toe van de nieuwe Omgevingsdienst. De uitgelichte uitgangspunten hebben een link met raads- en statenleden. Een volledig overzicht staat in het richtingsplan (zie <https://www.odru.nl/odru-rud-routekaart/>).

Hoe beschrijf je de rol 'luis in de pels'?

Veel van onze taken hebben een relatie met milieu. Milieu staat niet altijd voorop en wordt vaak als belemmerend ervaren bij ontwikkelingen. De Omgevingsdienst Utrecht blijft hier aandacht voor vragen en laat niet meteen los.

Dit is een ontzettend belangrijke rol. Utrecht is een kleine provincie, er staat druk op ruimtegebruik. We maken ons daar grote zorgen over. We kunnen milieu en natuur maar één keer weggooien en moeilijk terugkrijgen.

We zien dat op dit moment nog niet zo de rol van agendasetter door de omgevingsdiensten wordt opgepakt. Hoe gaan jullie dit verder aanpakken?

Dit gebeurt nu deels al in de praktijk, bijvoorbeeld voor de invoering van de Omgevingswet. De omgevingsdiensten hebben een aantal issues uit deze wet bij gemeenten op de agenda gezet.

Als raadslid zie ik niet wat jullie doen. Het is lastig voor omgevingsdiensten om die rol te pakken. Ik juich het van harte toe.

Blijven jullie ook de outputgegevens rapporteren?

Ja, dit blijft. We voegen outcome toe waar dat kan.

Wordt de grensoverstijgende rol nu niet opgepakt?

Bij de ODRU gebeurt dit structureel, bij de RUD mondjesmaat. Voor de nieuwe omgevingsdienst willen we dit aan de voorkant goed regelen.

In hoeverre zijn de ODRU en de RUD complementair?

Er zijn momenteel zo'n 20 initiatieven waar we al samenwerken. Hierbij merken we dat de ene dienst beter is in het één, en de andere in het ander.

Hoe gaan de onderhandelingen over de verdeelsleutel?

Dit is in mei al met ambtenaren en bestuurders besproken. In fase 2 onderzoeken we de opties verder.

De bezuinigingsopgave van gemeenten loopt parallel met de kadernota 2026. De fusie doorkruist het bezuinigingsproces op gemeenschappelijke regelingen.

Bezuinigingsopgaven maken onderdeel uit van de huidige bedrijfsvoering van de huidige omgevingsdiensten. Dit is onrustig voor de fusie. De exacte invulling is nog onderwerp van gesprek. De samenvoeging van beide omgevingsdiensten is primair bedoeld om een robuuste omgevingsdienst neer te zetten zodat een gezonde leefomgeving goed geborgen kan worden naar de toekomst toe.

Proces en rol raads- en statenleden om tot één omgevingsdienst te komen

Projectleider Babette Behrens-Benne (gemeenschappelijke regeling) licht het proces rondom de besluitvorming toe:

De nieuwe gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen, die in juli 2022 in werking is getreden, is de basis van de nieuwe GR. In deze wet staat de optie om een gemeenschappelijke raadscommissie in te stellen als alle raden dit willen. Deze raadscommissie is een adviesorgaan voor de algemeen besturen. Alleen wanneer alle deelnemers hierover unaniem zijn, kan deze raadscommissie opgericht worden.

De besluitvorming bestaat conform de nieuwe wet gemeenschappelijke regelingen uit twee rondes:

Eerste ronde; zienswijze vragen aan raden/staten

Na vaststelling door het algemeen bestuur van ODRU/RUD Utrecht op 17 oktober 2024 wordt het voorstel met de ontwerp-GR aan alle colleges gezonden, met het verzoek dit aan hun respectievelijke raden (staten) voor te leggen. De colleges kunnen de zienswijzen van de raden (staten) tezamen met hun standpunt ten aanzien van deze zienswijzen aan het bestuur van de RUDU/ODRU kenbaar maken.

Tweede ronde: toestemming vragen aan raden/staten

Vervolgens worden voorstellen met een concept-GR voor het AB voorbereid. Daarna kan het voorstel aan de colleges worden voorgelegd en start de procedure voor instemming van de colleges en toestemming van de raden(staten)'. Naar verwachting is de regeling ODU per 1 november 2025 van kracht, door middel van publicatie van het instellingsbesluit.

Er komt vanuit het programma nog een kalender met duidelijke tijdlijnen voor zienswijzen met termijnen en een duidelijk proces.

De concept-gemeenschappelijke regeling en de toelichting hierop staan op odru.nl/odru-rud-routekaart/. In dit verslag zijn de vragen en opmerkingen van de aanwezige raads- en statenleden opgenomen (cursief) en de reactie hierop.

Is er een mogelijkheid om een meer inhoudelijk toelicht op de nieuwe GR te krijgen?

Raden/staten kunnen iemand van de programmaorganisatie of één van de directeurs uitnodigen voor nadere uitleg.

We willen graag de mogelijkheid om zienswijzen onderling te delen.

Dat mogen de deelnemers helemaal zelf bepalen, dit is dus niet aan de nieuwe omgevingsdienst.

Hoe kun je als raadsrapporteurs beter samenwerken?

Dit zou via een raadscommissie kunnen gaan, maar niet elke deelnemer werkt met raadsrapporteurs.

Hoe kunnen we als raden meer kennisnemen van belang van de omgevingsdienst?

Daarvoor kunnen zij contact opnemen met hun eigen omgevingsdienst. De omgevingsdienst kan bijvoorbeeld altijd op verzoek bij een raadsavond om een presentatie geven.

Hoe kan de omgevingsdienst de impact van de dienst beter rapporteren?

Dit gebeurt door de kwartaal/halfjaarlijkse rapportages aan de gemeenten/provincie, bestuursrapportages en in het jaarverslag.

Kunnen we een raadsadviescommissie instellen?

Dit is niet aan de omgevingsdienst, maar aan de deelnemers zelf om te besluiten. Dit moet wettelijk wel unaniem besloten worden.

Plenaire terugkoppeling

Gerrit Spelt / Wouter Catsburg reageren vanuit de stuurgroep:

- Er is vanuit raden en staten behoefte aan meer zicht op wat omgevingsdiensten doen, we willen dus hen – specifiek raadsrapporteurs – beter informeren.
- De opgaven worden alleen maar groter, tegelijk zijn er minder financiële mogelijkheden. De stuurgroep zet in op minimaal gelijk niveau, zo voorkom je ook frictiekosten. Deze operatie is niet gericht op bezuinigen. We gaan eerst een goede nieuwe omgevingsdienst neerzetten. Vooraf zelf bezuinigen is niet handig richting Rijk.

Tot slot

Heeft u aanvullingen of vragen naar aanleiding van dit verslag? Meldt dit bij naar1OD@odru.nl. U kunt hier ook terecht voor meer informatie over het fusietraject. Alle relevante documenten zijn te vinden op odru.nl/odru-rud-routekaart/. Deze pagina is alleen via de directe link te bereiken en bedoeld voor alle betrokkenen bij de opdrachtgevers.